

Néptanítók Lapja

és

NÉPMŰVELÉSI TÁJÉKOZTATÓ

SZERKESZTI ÉS KIADJA A MAGY. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSUGYI MINISZTERIUM

SZERKESZTŐSÉG: Magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztérium Budapest V, Hold-u. 16. Telefon: Aut. 268—18.

KIADÓHIVATAL: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest VIII, Múzeum-körút 6. Gólyavár. Telefon: J. 461—45.

KÉZIRATOK megőrzésére és visszaidására a szerkesztőség nem vállal felelősséget. Hirdetések szövege a kiadóhivatalnak, minden egyéb kézirat a szerkesztőségnek küldendő.

ELŐFIZETÉS: egész évre 9*60 P. negyedévre 2*40 P. Egyes szám ára 50 fillér. A magy. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 820—4—106/1930. VIII. d. sz. alatt elrendelte, hogy az előfizetési díj az állami-, községi-, társulati-, magán- és érdekeltségi elemi népiskolák évi költségvetésébe vételessék föl. Előfizetés a kiadóhivatal címére előzetesen küldendő postautalványon vagy a K. M. Egyetemi Nyomda N. L. 37.473. sz. csekkzámlájára.

HIRDETÉS: hivatalos pályázat 10 fill., magánhirdetés 14 fillér számként. Üzleti hirdetés: 1 old. 160 P., 1/2 old. 85 P., 1/4 old. 50 P., 1/8 old. 30 P. A hirdetési díjak a kiadóhivatal címére előre fizetendők.

GYERMEKHÉT.

Küzdenünk kell, hogy megmenthessük a nemzet és a család értékeit, elsősorban a gyermeket! Budapest székesfőváros főpolgármestere, Ripka Ferenc dr. hitet tett az imént lefolyt gyermekhét megnyitó ünnepén amellet, hogy Budapest vezetősége sohasem feledkezik meg erkölcsi kötelességéről. A társadalom támasza a család, a nemzet támasza a gyermek, aki a szeretet melegében serdül fel, hogy ereje és öröme legyen az emberek nagy közösségének.

Az a gyermekhét, mely a főváros közönségének rendkívüli érdeklődése mellett zajlott le, nemcsak arról tett bizonyosságot, hogy Budapest és derék polgársága ezt a nagyszerű mozgalmat a maga nagyságában és szépségében méltányolja, hanem arról is, hogy a gyermekvédelemnek, gyermekgondozásnak ügye olyan fejlettséget ért el Magyarországon, hogy nem marad el az anyagiakban hatalmasabb népeknek ezirányú törekvései és eredményei mögött. Elgondolásban, cselekedetekben, intézményekben dúsán halad ez a kis ország nemzetmegváltó és világot gazdagító céljai felé.

A gyermekhét csak méltó demonstrációja volt a gyermek érdekében végzett munkának. Lelki és szellemi kiállítás, melyben azt mondtuk: íme nézzétek, ezt tettük, hittel és reménységgel eltelten és becsületos munkával. Az ügy érdekében megfeszített szilárd akaratom magában rejti a jövő eredményeit. A gyermekhét pompásan példázta azt, hogy nálunk valóságos gyermekévek vannak, hogy minden esztendő tizenkét hónap-

ján át történnek lelkes s áldozatkész tettek és mozgalmak.

Magyarország tanítói és nevelői valaha nagy és őszinte csodálattal gondoltak azokra az áldozatkész elhatározásokra és cselekedetekre, amelyek az Egyesült Allamok és Németország gyermekügyét oly magasra emelték. Ez elhatározásokat és cselekedeteket az ifjúság iránt érzett szereteten kívül az a szent érdek fűtötte, hogy csak az erkölcsileg, szellemileg, testileg ápolts és gondozott gyermek fejlődhetik olyan emberré, aki hasznára válhatik a társadalomnak. Önkéntes adakozók százai és ezrei siettek az állam segítségére, hogy az megalkothassa azokat az intézményeket, amelyek a kitűzött magas célokat a legbiztosabban szolgálják és siettetik minél tökéletesebb megvalósulásukat.

Ma — az anyagi eszközök szerénységén kívül, amelyek a gyermekügy szolgálatába állíthatók — semmi okunk sincs arra, hogy az e téren kifejtett munkánkat alacsonyabban értékeljük. Az inferioritás rég megszűnt e téren, mert azok a tényezők, akiknek ez hivatásuk, teljes lelki felismeréssel és odaadással, kellő eréllyel és szabatos célkitűzésekkel, modern elgondolásokkal és eszközökkel, példás nemzeti intézmények keretében szolgálják az eszmét és ültetik át azt a gyakorlat talajába.

Csak a gyermekhét programját kell áttekinteni s megtudjuk, milyen munka folyik a fővárosban és az országban a gyermek érdekében, annak testi és szellemi épülésére.

Látjuk a mintaszerű intézményeket, amelyek nagy gondnal és szeretettel ügyelnek

„Ha nem is látja.“ Ilyenkor az *is* kötőszónak az ige után a helye s ezért jó magyar nyelvérzék szerint azt kell mondanunk: Ha nem látja *is*. Zelnai Gyula, Hegedűs Lóránt, György Lajos és a szerkesztő apró cikkei, valamint az Üzenetek közleményei elevenen, szellemesen s helyes ok-

fejtéssel igazítják el az olvasót a felvetődött nyelvi kétségekben. A két rovat gyakorlati tanácsai méltó módon egészítik ki a füzetet. A folyóirat második számának ismeretével még nagyobb bizalommal nézhetünk a megindult mozgalom várható eredményei elé.

MINDEN ITT ISMERTETETT VAGY BÁRHOL HIRDETETT HAZAI ÉS KÜLFÖLDI KÖNYV KAPHATÓ
 A
 KIR. M. EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJÁBAN
 BUDAPEST IV, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18.

KÜLFÖLDI IRODALOM

Hans Hartmann: Die junge Generation in Europa (A fiatal nemzedék Európában). 1930, 112 lap.

Az egymást felváltó nemzedékek között, gondolkodás és cselekvés dolgában, mindig voltak és lesznek ellentétek. Ezt a fejlődés örök törvénye magyarázza, okolja meg és teszi érthetővé. Az 1914 óta ránszakadt idők, amikor a nyugalmas élet és munka korszakát a megpróbáltatások és izgalmak hosszú láncolata követte, az egész emberiségen és az egyes emberen is erősen éreztették hatásukat és csak mélyítették a felnőttek, öregek és a serdülő ifjúság, a fiatalok között amúgy is fennálló szakadékot. A világháború és a nyomában járó mozgalmak a fáradt öregeknél a megváltozhatatlanba való beletörődést váltottak ki, a fiataloknál ellenben jogos vágyódást és elszánt küzdelmet az életnek jobb és szebb tartalmáért. Ez a mozgalom, amely végcéljában és eredményében a jövő távlatából tekintve a nemzetek és az emberiség fennmaradásának és fejlődésének problémájában összpontosul, ma világszerte homloktérben áll és állandóan foglalkoztatja nem csupán magukat az érdekelteket, hanem a társadalmi és állami tényezőket is.

Szerzőnk jórészt a helyszínen gyűjtött adatok és illetékesekkel folytatott eszmecsere alapján részletesen ismerteti, összehasonlítja és bírálja ennek a mozgalomnak megnyilatkozásait Európa különböző államaiban: behatóan a német, francia, angol és olasz viszonyokat; rólunk és a szomszédos államokról csak röviden és melleleg emlékezik meg: „Ausztriában az egész élet annyira át meg át van politizálva, azaz két táborra szakadva, hogy az ifjúságnak pártok felett álló önálló akaratmegnyilatkozásáról alig lehet szó... Hasonló a helyzet Csehszlovákiában, ahol főleg a német diákság tagozódik felekezeti és politikai szempontok szerint... Míg a túlpolitizált Magyarországon, Lengyelországban, Jugoszláviában és Romániában azok az irányok, amelyeken az ifjúság a maga útjait keresi, alig észrevehető, Görögországban egy saját akarattal rendelkező kereszténydemokratikus ifjúságra akadunk“ (59—60. l.).

A szerző megállapítja, hogy a mai ifjúság világosabban ismeri fel a helyzetet és az ellentéteket, úgyszintén a régi világból öröklött jelzőszavak meddőségét és mélyebb belátásból tiszt-

tább fegyverekkel küzd a dolgoknak valamely új, a felszabadulást biztosító rendjéért, amelynek középpontjában a felelősség, az egészre (totalitásra) és az életteljességre való törekvés áll. Ennek az új gondolkodásnak, új ritmusnak a gyakorlatban és célkitűzésben való megnyilatkozása azonban ezidőszert országokonként még annyira eltér egymástól, hogy nem képes egységes frontban kialakulni. A nemzetközi összefogásnak feltételei: a részeknek és az ellenzéknek beilleszkedése az egészbe, a szétválasztó tényezők (nemzeti állam, gépipar, hátrározott vallásbeli állásfoglalás) kiscselezése és az országokon felül álló *ember* eszméjében és eszményében való közös célkitűzés. Ettől azonban, valljuk meg, ma még távol állunk.

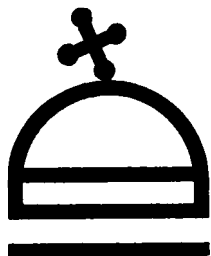
Könyvünknek néhány fejezete közvetlenül érdeklí olvasóinkat. A fiatal francia tanító-nemzedékről szólóból (25—32. l.) pl. megtudjuk, hogy a 120.000 francia néptanító közül kb. 80.000 tagja a nagy francia tanító-szakszervezetnek. Az iskola belső életét egy marseillei tanító így írja le: „A fegyelem alkalmazkodó és egyáltalában nem katonai; testi fenytetés nincs. A tanuló tekintélyi elvekkel szemben nem fogékony, de atyai módszereknek aláveti magát. Jó pajtás, szolgálatkész, hirtelen fellobban, de csakhamar kiengesztelődik. Nem táplál előítéletet más társadalmi állásúakkal szemben, szegények és gazdagok közös talajon találkoznak.“ Nagy elismeréssel szól az olasz ifjúság szervezkedéséről is (61—65. l.), amelyet részletesen ismertet (Balilla, Giovine Italiane): világtörténeti jelentőségű kísérletnek nevezi, amely alkalmasnak látszik arra, hogy a többi nemzet ifjúságával karöltve a legnagyobb értékekért küzdjön.

Ezeket az ifjúsági mozgalmakat nekünk is a legnagyobb figyelemmel kell kísérnünk, hogy adandó alkalommal beléjük kapcsolódhassunk. Amde kézzelfogható eredményt, mind a nemzetben belül, mind nemzetközi viszonylatban megoldásra váró feladatok dolgában csak akkor remélhetünk tőlük, ha az új szellemben felnövekvő nemzedékek az együttműködésre irányuló nemes elveiket majdan a férfikorban és vezető állásban is valóra váltani tudják és akarják. Odáig pedig még hosszú út vezet. *kf.*

Otto Forst-Battaglia: Karl May. Ein Leben, ein Traum (May Károly. Egy élet — egy álom). 1931, 84 lap.

Ez a 32 finom képpel díszített, előkelő kiadó-

nál (Amalthea) megjelent könyvecske, amely nyilván a hős becsületmentése érdekében íródott, irodalomtörténeti monográfiának is beillik. Pusztá megjelenése igazolja, hogy a May-kultusz Németországban még nem halt ki és újabb fellendülésre készül (?). May Károly (1842—1912) felette termékeny német utazási regényíró volt — munkáinak összkiadása 56 kötetben jelent meg, de még nem teljes —, műveit, amelyek közül többet magyarra is lefordítottak vagy átdolgoztak, a mi ifjúságunk is mohón olvasta. May a híres Cooper és Verne modorát utánozta, a valódi tényeket a képzelet szárnyalásával tarkítja (gyakran megfordított arányban) és a fősúlyt az érdeklődésnek a legmagasabb feszültségre való fokozására veti.

A magyar gyártmányú tanszerek együttes védjegyének terve.

May és művei már életében a szenvedélyes viták középpontjába kerültek: amikor hosszas küzdelmek után hírneve tetőpontjára emelkedett, a magasztalásokat csakhamar egy ellenséges összámadás követte szenvedélyes ócsárlással. Szerzőnk ritka felkészültséggel igyekszik a valóságot kihámozni: tárgyilagosan mutat rá az embernek súlyos tévedéseire, műveinek fogyatkozásaira, de rokon-érzése, pártfogása mégis kiütözik. Könyvében vannak részletek, amelyeket lehetetlen meghatottság nélkül olvasni. Életrajza (7—28. lap) beillik izgató folytatásos regénynek: szegény, terhelt szülők gyermekét, az iskolában lopáson érik, kicsapják, más helyen folytatja, tanító lesz, a bűnbe visszaesik, lop, csal, hosszú fogságot szenved, majd évekig csavarog a nagyvilágban, míg végre tollhoz nyúl. „Az álom a maga tükrében“ című fejezetben (29—67. l.) szerzőnk kimutatja, hogy hol és kikben ismerhető fel May munkáiban saját idealizált képmása és melyek didaktikai és erkölcsi irányelvei: „Művei egy rendkívüli temperamentum tükrében megjelenített saját élmények; álomvalóságok, amelyekben vigasztalást keres a durva anyagi valóságokkal szemben; felszabadulást a még mindig gyötrő visszaemlékezésekkel szemben.“ Az utolsó fejezetben: („Műve és értékelése“, 68—84. l.) szerzőnk megállapítja, hogy May a sors kényszerhatása alatt lett egyben költővé és hazuggá, áldozata származásának és környezetének, korának és élményeinek, de azért mégis a „nép felülmúlhatatlan írójává“ (?).

Elismerjük a szerzőnek jóakaró törekvését, amellyel egy sokat vitatott ifjúsági író művei-

nek méltánylását és megértését szerzőjükön keresztül helyes világításba igyekezett terelni. mégis azt valljuk, hogy a May-féle olvasmányok immár idejüket múlták: a mai magyar fiatal nemzedéknek, hogy az élet valóságaival szemben erkölcsös alapon helytállhasson, más-féle szellemi táplálékra van szüksége, amelyet a hazai anyaföldből kell kitermelni. Éppen húsz éve, hogy May Károly elköltözött, azóta nagyot fordult a világ, felfordult? *Kf.*

K Ü L F Ö L D I S Z E M L E

Német népiskolák.

A német iskolák ötvenként nyilvánosságra hozzák statisztikai adatgyűjteményüket. Ez adatokból kitűnik, hogy 1931/32. évben összesen 7,600.000 tanuló látogatta a nyilvános népiskolákat, 14%-kal több, mint 1926/27-ben, amikor 6,700.000 volt a tanulók száma. A tanítók száma 1931 május 15-én 187.700 volt, csak 0.5%-kal több, mint 1926/27-ben, amikor 186.900 volt a tanítók száma. 1921/22-ben 195.900 tanító oktatott Németországban.

Népiskolák Jugoszláviában.

A költségvetés tárgyalása alkalmával bemutatott statisztikai adatok szerint jelenleg 8618 népiskola áll fenn 1,316.000 tanulólétszámmal és 22.430 tanítóval. A kisebbségi iskolákról pontos adatokat nem tudtak bemutatni. A közoktatásügyi miniszter szerint 589 német, 532 magyar, 90 csehszlovák, 78 román és 21 rutén tannyelvű népiskola áll fenn Jugoszláviában.

Munkanélküli fiatalok foglalkoztatása Németországban.

Németországban sok kísérletet tettek a munkanélküli ifjúság foglalkoztatására. E foglalkoztatás egyik módjaként igyekeztek az ifjúságot a mezőgazdaságokban és kertészetekben alkalmazni. Egyes pedagógusok kirándulásokkal, sportokkal, játékokkal, tornával foglalkoztatták az ifjúságot, majd arra törekedtek, hogy az ifjúság foglalkoztatását teljesen oktatásügyi szempontok szerint szervezzék meg. Az eredmények azonban nem elégitették ki a várakozásokat.

Legutóbb München városa foglalkozott behatóan e kérdéssel, mivel ott a munkanélküli ifjúság száma már a 7000-et is megközelíti. Egy bizottságot alakítottak, mely kizárólag e kérdésnek szenteli idejét és abban a tanügyi előadón kívül a munkaügyi hivatalnak, a kereskedelmi és iparkamarának vezetői és a sajtó és rádió képviselői foglalnak helyet. Ez a bizottság tisztában van azzal, hogy nem elég magáért a foglalkozásért foglalkoztatni az ifjúságot, de a folytonos játék sem lehet az igazi cél, hanem a súlypontot a „munkára“ kell helyezni. E célból a nevelési mozzanatot, a közösségi gondolatnak felbresztését és fejlesztését sem lehet figyelmen kívül hagyni.